

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 6, II. nadstropje. — Uradne ure za stranke so od 10. do 12. dopoldne in od 4. do 7. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrosko in Bosno K 10/40, polletna K 5/20, četrtletna K 2/60, mesečna K —90; za Nemčijo celoletno K 12—; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 14—.

ZARJA

Glasilo slovenskega delovnega ljudstva.

„ZARJA“ izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II. nadstropje, in uraduje za stranke vsak delavnik od 9. do 12. dopoldne in od 4. do 7. zvečer.

Inserati: enostopna petlet vrtica 30 vin., pogojen prostor, poslana

in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 832.

V Ljubljani, v sredo dne 29. aprila 1914.

Leto IV.

Sodrug! Pripravljajmo se na praznovanje 1. majnika!

Statisti.

Kdor je že videl uprizoritev kakršnekoli igre v gledališču, je gotovo opazil pri igri tudi take ljudi, ki so bili precej nerodni, leseni in ki so le malo ali nič govorili. Vse, kar morajo storiti na odru, jim režiser prej nešteto krat pokaže in raztolmači, da mu na dan predstave ne kaze igre. Vsak korak in vsako kretnjo jim natančno odmeri. Ker morajo vedno misliti na to, kar jim je bilo vtepeno v glavo, zato so neokretni. Vsak večer prodajajo režiserju svobodo lastne volje. Tem ljudem, ki morajo kimiti, premikati se naprej in nazaj le tako, kakor jim je bilo zankano, pravimo statisti. Na odru morajo biti brez volje, brez vse iniciative, avtomati so. Večina avstrijskih državnih poslancev je na las podobna gledališkim statistikom. Skoraj vsi meščanski poslanci, pa naj bodo zastopniki kapitalistične, nacionalistične ali cerkvene reakcije, govorijo in se premikajo le tako kakor jih je naučil režiser, grof Stürgkh, prikimavajo in odkimavajo le takrat, kadar zaukaže on. Da niso meščanski poslanci prav nič samostojnejši kakor statisti, da so avtomati, to dokazujejo dogodki preteklih mesecev. Ko je bil napodil grof Stürgkh državne poslance domov, ko je prišel nadomeščati košček popisane papirja delo ljudskega zastopa, ko so postale zopet takozvane državne potrebe edina in največja skrb naše vlade, ko so postavili militarizem na altar, da ga molijo ljudstvo, ali je prišel tedaj vihar protest od večine v našem državnem zboru? Ali se je zgenila ob teh krivkah ta večina, ki tako rada poveljuje sama sebi, da je edina, ki ščiti zakone in pravico? Ali se jej je zdelo vredno, da bi genila le z mezinami, da obvaruje ljudstvo pred največjim zlom, pred absolutizmom? Kaj še! Saj poslanci te večine niso zato v parlamentu, da zastopajo interese ljudstva, saj niso izvoljeni zato, da bi iskali v parlamentu pota in sredstva kako pripraviti ljudstvu boljše življenje, temveč zato prihajajo v parlament, da razgalijo tamkaj svoje lakajske duše, da so pokorno orodje v rokah vlade, da prodajajo — Judeži — ljudske koristi za napolnino iz dispozicijskega fonda za bleščeče redove in prazne naslove, sploh da zadoščajo svoji osebni častiloposti in lastnim interesom. Le bebec pričakuje od parlamenta s tako večino plodonosno delo.

Včeraj so se zopet sešli meščanski statisti v Budimpešti, da iznova dokažejo grofu Stürgkhu, da niso še pozabili nobene kretnje, kakršne so se bili naučili pri svojem mojstru. Delegacije iz gosposke zbornice in delegacije večine poslanske zbornice bodo dejali v delegacijah ravnodušno in brez očitania vesti k vsemu »da«, kar bo zahteval militarizem. Stvarnih razmotiranj, če so zahteve militarizma tudi upravičene, pač ne smemo pričakovati. V nekaterih dneh »reši« armadni odsek ves proračun za armado in mornarico. Bela vrana je tisti meščanski poslanec, ki govori v tem odseku tako, da ni po volji vlade. Ko je na jesenskem delegacijskem zasedanju zahtevala vlada skoraj 400 milijonov za pokritje mobilizacijskih stroškov in 7 milijonov za onih 15 tisoč 600 nadomestnih rezervistov, ki jih je pridržala vojna uprava protipostavno, tedaj so pokazali le socialni demokrati vso kričečo krivico mobilizacije, ki je tako globoko izpod-

jedla ljudski blagor. Meščanski delegacije pa so čenčali o vsem mogočem in so le pokazali iznova, da obožujejo militarizem prav tako kakor vlada.

Pri sedanjem delegacijskem zasedanju bo zahtevala mornariška uprava »le« 420 milijonov za novo drdnostsko divizijo. Koliko bo zahtevala vojna uprava za novo moderno orožje, to je še skrivnost. Skromna ni bila še nikdar in prav gotovo tudi sedaj ne bo. Zahteva po novi drdnostski diviziji ni nič drugega »kakor skrajno predrzna prevzetnost. Šele sedaj je potekel zadnji obrok onih 312 milijonov, ki jih je bila vlada takorekoč izsilila 1. 1912 za prvo drdnostsko divizijo in že naj zopet pomočemo 420 milijonov v morje. In čemu? Nismo pomorska država, tudi kolonij nimamo, ne prekomorske trgovine, samo skrajno domišljave državniške, ki hočejo tekmovali z Nemčijo, Italijo in Angleško, ki imajo vse velike politične interese na morju.

In končno bo vse od prve do zadnje številke, ki jo bodo delegacije dovolile, protipostavno in neveljavno. Zakon določa, da morajo biti izvoljeni delegacije vsako leto nanovo. Kdo jih je izvolil za letošnje delegacijsko zasedanje? Kdo jim je dal pravico, da bodo nakladali ljudstvu neznoša bremena? Protipostavno je vse, kar se godi zadnje mesece v Avstriji in tudi zborovanje delegacij.

Več socializma na deželo!

Občinskim odborom v prijazno razmišljanje. (Dopis z Dolenjskega.)

I.

Dve sili pretresa današnji svet: Kapitalizem in socializem. Boj slednjega proti prvemu postaja čimdalje uspešnejši. Ta boj odseva vsebinsko vseh drugih dosledno z njim združenih bojev. Ali na deželi malo občutimo ta boj, in tudi malo zanimanja je zanj, ker pač ne poznamo njegovih vzrokov. Seveda tudi kapitalizma ne poznamo v obliki in obsegu, kakor se predstavlja v mestih, vendar ne moremo zanikati, da zato, ker ne nastopa pri nas v enaki obliki, da zato sploh ne občutimo njegovih izrastkov. Ne samo vsak boljši kmet, pri nas tvori že vsak bajtar stan posedločih in se kot tak s svojimi konservativnimi nazori prišteva v slednje stopnje kapitalizma. Socialist v splošnem pomenu je pri nas samo tisti, ki nima nič, niti raztrgane bajtarske strehe nad svojo glavo, ki je, če hoče živeti, dan za dnem odvisen od žuljev svojih rok kot delavec v obratih, kot dnuar pri poljskem delu. In socialisti so pri nas tudi berači, ki svoje raztrgano onemoglo življenje vlačijo od hiše do hiše in po javnih cestah moleč otrplo roko po miloščini. Pa tudi celo ti reveži so socialisti le v toliko, da v najslabših časih preklinjajo svojo usodo, ker vidijo in slišijo, da se mnogim drugim, ki so ravno tako »po božji podobi« ustvarjeni, veliko bolje godi. Ali o bistvu socializma, seveda tudi ti reveži ne vedo prav nič. Kakor hitro bi o tem kaj vedeli, bi tudi oni začeli boji, ki se bije drugod, kjer je masa socialistično izobražena. To je: Organizirali bi se in združeni zahtevali svoje človeške pravice in ne prosili bi po prašnih cestah milodarov od mimoidočih. Za-

htevali bi, kar jim celo od najbolj konservativne kapitalistične družbe vsaj na papirju stoji zakon ponuja: Občinske ubožnice. Seveda bi bila to senzacija. Pomislite ljudje božji: Berači, sploh za vsako delo nezmožni reveži ene občine, bi se lepega dne sešli, pa bi dejali: Glejte, koliko nas je, ki so nas leta, bolezen in trpkost usoda spravile na beraško palico, s katero romamo od hiše do hiše, vasi do vasi, ki nas ne brani, da nas vaški psi ne pogrizejo in ne oblajajo, še preden so nam po mnogih brezuspešnih prošnjah iz te ali one veže vrgli pod noge skorjico trdega plesnivega kruha in ki nas ne brani, da bi se v nas ne zaganjali podivjani vaški paglavci z golodolimi zaničljivimi psolv, ki jih potrdijo dostikrat tudi z lučanjem kamenja v naše onemogle hrbte. Dokler smo bili mladi in zdravi, smo z drugimi občani vred delali in garali ne samo za svoj obstanek, nego tudi za obstoj občine, dežele in države. Ko so nas izmozgali, so nas pogнали od hiš; nehalni otroci iz lastne hiše in neusmiljeni gospodarji iz hiše, kjer smo zabili svoje najboljše moči. In zdaj smo raztrgani, lačni in žejni bolni in onemogli na cesti, smo na slabšem kakor so vaški psi, ki imajo streho in hrano pri gospodarju. Priznamo, da je način, kako se moramo preživljati, če nečemo, da pokrepamo v cestnih jarkih, res nadlega za tiste, ki nam s skorjo kruha daljšajo to, za človeka v 20. stoletju nevredno življenje. Ampak drugo vprašanje je: Ali je treba, da živimo ljudem v nadlego, da živimo slabše življenje kakor živina? Ali ne govori od samega cesarja potrjeni občinski zakon (§ 36 obč. reda), da mora občinski odbor »posebno paziti, da se ubogi preskrbe«? Ali ta zakon ne govori dovolj jasno, da bi vsaka občina morala za svoje reveže imeti »dobičljivega napravca«, ubožnico, kjer bi imeli streho in boro hrano? Če naši občinski odbori sami nečemo izvrševati svojih dolžnosti nasproti nam, jih moramo mi nanje spomniti. Odpošljimo deputacijo k našemu županu, k občinskemu odboru, in če bi se to ne pomagalo, obrnimo se še na deželni odbor. Ne prosimo milosti, zahtevamo svoje človeške pravice!

Takega zborovanja pri nas seveda še dolgo ne bo. Ampak recimo, da bi bilo to mogoče. Kaj bi se zgodilo, če bi občinski reveži n. pr. največje kmetiške občine na Kranjskem in to je šimihel-stopiška občina, res sklenili tako deputacijo? Za odgovor na to vprašanje vzemimo resničen zgled, ki ga je nekdo iz te občine doživel, ko je v korist občinskih revežev pri občini apeliral, naj se v tej največji kmetiški občini z največjim številom občinskih siromakov, zgradi po občinskem redu ukazana javna občinska ubožnica. Iz tega resničnega, pa tudi resnično žalostnega dogodka, bo vsakdo spregledel, zakaj sem se odločil za glasen klic: Več socializma na deželo! Ta dogodek pokaže jasno, kako gnilo da je drevo naših meščanskih strank prav pri korenini in lahko se bodo prepričali o tem tudi tisti, ki so strašno užaljeni, če se jim od strani socialno demokratične stranke očita gnihlo političnega strankarskega življenja. Želim pa, da iz mojih izvajanj, ki temelje na podlagi dolgoletnih lastnih izkušenj, tudi socialno demokratična stranka izvaja vse kar misli, da bi bilo za razširjenje socializma na deželi, primerno in potrebno.

(Dalje prihodnjič.)

Vojna v interesu petrolejskih kraljev.

Marsikomu se je zdel povod vojne med Mehiko in Zedinjenimi državami smešen in neznan. Pričenjati sovražnosti in oblegati mesto je zaradi tega, ker se nista mogla zediniti mehiškani Huerta in ameriški Wilson zaradi pozdravljanja ladij, to bi bilo res malenkostno. Ta povod je le preteveza, pravi povod vojne so kapitalistični interesi. Najbolj jasno nam obrazloži pravi povod te vojne stavek, ki je bil 12. aprila v članku »Kölnische Zeitung« in ki se glasi: »Po sodbi geologov postane Mehika v nekaj letih prva dežela petroleja in zato je umljivo, da se vroče borita prav v Mehiki Angleška in Zedinjene države z ozirom na panamski prekop že nekaj let za pravice izsledovanja petroleja, to je dejstvo, ki je postala v prav larko luč višina naloženega kapitala. Petrolejski interesi v Mehiki so cenjeni sedaj na 175 milijonov dolarjev; pri tej svoti so udeleženi Angleži s 75 milijoni, Amerikanci s 97 in pol milijoni in Mehikanci s 2 in pol ...«

Znano je, da je Huerta velik nasprotnik ameriških petrolejskih kraljev in da hoče obvarovati bogate vire petroleja v Mehiki pred ameriški trstovci. Saj zato so tudi petrolejski kralji Zedinjenih držav prepričani, da ni priporočljiva ameriška vlada Huerta za mehiškega predsednika. Predsednik Zedinjenih držav Wilson ni ravno direktno orodje petrolejskih kraljev. Ali čeprav nimajo petrolejski trstovci direktno ne Wilsona, ne vlade na svoji strani, pa imajo dolarjev na preostajanje, s pomočjo katerih lahko uprizore najkrevnejšo vojno. Z dolarji podkupijo časopise, ki dela »javno mnenje« po okusu petrolejskih kraljev, z dolarji kupujejo poslance, ki spravijo »javno mnenje« na pravi prostor. Saj je ameriško meščansko časopisje še vse bolj podkupljivo kakor evropsko, meščansko časopisje je zgolj zgrajeno na »kšeftu«. In tako so potom »javnega mnenja« vplivali petrolejski kralji na predsednika Wilsona, ki slovi po vsem svetu vsled svoje demokratičnosti. Wilson seveda ne pravi Mehikancem, da jim napoveduje vojno zaradi neizmernih petrolejskih zakladov v njihovi deželi, pač pa silno gnjivno govori o zahtevah pravice, o humaniteti in o zatiranju Mehikancih, ki jih bo rešilo ameriško orožje suženjstva.

Vojno razmerje med Zedinjenimi državami in Mehiko pa seveda ni zadeva, ki briga le ti dve državi, temveč je vprašanje izredne mednarodne važnosti. Že dolgo govore o tem, da se ne bi bil upiral Huerta že tako dolgo in tako odločno Zedinjenim državam, če ne bi bil sklenil tajne zveze z Japonsko. Ta zveza poveča njegovo odporno silo. Angleška, ki je sama v zvezi z Japonsko, ima seveda največji interes na mehiškansko-japonski zvezi. In o Huerti trdijo, da je željno pričakoval vojne, ker je sedaj Japonska pogodbeno zavezana, da mu priskoči na pomoč.

Politični pregled.

— Avstrijski državni zbor. Poljski klub je sprejel prav ostro resolucijo, ki obsaja Stürgkhovo početje in absolutistično vladanje s § 14.

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalje.)

XXVI

Istega večera, ko je vojaštvo s strelj razganjalo ljudstvo, je korakal Ivan s Kačerovskim po Ferdinandovi cesti.

Ivan je sempatja mračno zrl v tla, časih se je oziral. Kar sta se oba obrnila. Začula sta bobnanje. Obstala sta in čakala, da bi vojaki šli mimo. Trgovci so brzo zapirali prodajalnice, ljudje so zmešani tekali. Kakor bi bili ti bobni naznanilo pošastne, hude slutnje. Bilo je pravzaprav mrtvo na Ferdinandovi cesti. Promenada, sicer živahna in ožarjena od luči izloženih oken, je bila nenavadno izumrla.

Ze od Plateja sta zagledala črno, nepregledno maso ljudi. Tu sta se znova ustavila. Proti temnemu nebu je vzletel vrisk tisočero glasov. Nato je zadonela pesem »Kde domov muja«.

»Ne, tod ne poideva!« je rekel Kačerovsky.

Obrnila sta se in zavila po Spaleni ulici. Pred hišo »Rešine postaje« sta se ločila. »Trenotek počakam tu,« je dejal Ivan, »mogoče, da bo danes mnogo opravka«.

Podala sta si roke, Kačerovsky je odšel proti Karlovemu trgu. Bil je zamišljen. Vprašal

je samega sebe, odkod ta slepa divjost, in kam smeruje vse to k žalostnemu koncu. »Torej fanatizem brez fanatiziranja? Ali je to res elementaren boj? Ali je to vzbruh množičnega, nakopičenega srda?«

Na voglu Karlovega trga je zapazil golobradega mladiča, naglo razbijajočega s palico okna male prodajavnice.

»Kaj počenjate?« je ustavil burno mladiča. V tem pa je prišel k trupa petnajstletnih dečkov in mladič je vzkliknil:

»Tu je socialni demokrat, tajni policaj — dajmo ga!«

Kačerovsky je z vso močjo odpahnil mladiča in naglo se nameril po Karlovem trgu. Jedva je ušel načelnike, katere so mu pri spopadu padle z obličja.

Razburjen je korakal proti Vinogradom. Hotel je po Žitni ulici, pa se je bal, da ne bi mogel lahko skozi ljudstvo, katerega krik je odmeval z gornjega dela ulice do sem. Korakal je torej k Ječni ulici, nadejal se, da se zmuza skozi postranske ulice.

Toda tu je baš v postranskih ulicah v svoje presenečenje srečal Soumarja. Baš, ko je zavil iz Ječne ulice v Lipovo, sta zadela drug ob drugega na voglu. Soumar je nekako naglo hotel naprej. Kačerovsky pa se je nehote ustavil in ga ogovoril. Soumar ni bil videti zdrav in je bil strašno shujšan. Oči so bolestno zrle s posivelega obličja.

Ko ga je Kačerovsky ogovoril, je obstal. Molče sta se gledala hip. Soumar nejevoljno,

pikro. »Zakaj me ustavljaš?« je govoril njegov obraz.

»Vi tu —? Tako sami?« je znil Kačerovski naposled.

Soumar je odgovoril s smehljajem. Nekaj je zagodrnjal, obinil se in odhajal.

Kačerovsky je osupnil. Brzo je stopil za Soumarjem.

»Kako si razlagate —?«

»Ali vas veseli?« je vbruhnil Soumar zbadljivo. »Tedad se danes vendar — ali ne vidite? — izpolnjujejo tajne želje mnogih ljudi, katerih načrti se nekdan niso posrečili? Kaj hočete od mene? Ali bi radi veseli, če se jaz tudi veselim razbitih oken in opustošenih prodajalnic? Ali kaj hočete od mene?«

»Nečem od vas,« je ostro odgovoril Kačerovsky.

Oba sta molčala. V dušah obeh je ostala cela vrsta neizgovorjenih misli. Kačerovsky, stojič tu nasproti Soumarju, si je dejal, da navsezadnje uvideva to razdraženost. »Razbita okna, razbite firme, opustošene prodajalnice, strelji iz vojaških pušk — ali ni to, Soumar,« se je vprašal v duhu, »posledica podobnega delirija, kakor ste ga nekdan propovedovali in kakor so je drugi po vas posnemali. Čemu tedaj hodite tu po stranskih ulicah, čemu niste tam med uporniki — tam, kjer se strelja s puškami? Jaz se ne veselim, vi se pa morda? Ali vidite in spoznavate sedaj, kam vodi tak radikalizem?« Soumar je mrzlično gledal Kačerovskega. Stihlil je, kakšne so misli. Zaničljivo

sovražstvo mu je stopilo v glavo. Strupeno, po sili se smeječ je dejal:

»Le povejte, vem, kaj imate na srcu, kaj hočete od mene!«

»Nič nečem,« je odgovoril sedaj samosvestno Kačerovsky. »Mogoče pa je, da se vaša lastna vest sedaj oglašja, Soumar, Mogoče, da se spominjate tistih svojih misli, tistega delirija, kateri vam bi naj pomagal uresničiti — Sicer pa, čemu bi spominjali?«

Soumar je skril obraz, v oči se mu je zasvetil blisk sovražstva. »Mogoče,« je odgovoril burno. »Toda ta delirij je vendarle najboljše in najzmagosnejše geslo. Propovedujte mir in ljubezen, pjdite tja —« pokazal je z roko na mesto, »kličite, da je podlo, kar počenjajo — in eberjo vas na prvo svetilko. Propovedujte različne ideale in vrag si vedi, kaj še, a prileti čilrij in uvidite, kako bodo zaradi vzvišenih idealov, zaradi miru in ljubezni zopet razbijali okna, in zopet boste slišali streljanje. Tako bedasto, tako smešno je vse to — i vaše teorije, Kačerovsky, da bi, če bi vedel za točko, katero je iskal Arhimed, sam bacnil vanjo in vrgel vse skupaj v zrak.«

Bolestno se je zasmeljal in odbežal po ulici.

Kačerovsky je zmeden gledal za njim. Zamišljen je šel dalje proti Vinogradom. Soumarjev svet mu je zvenel v ušesih in nekoliko se je še ozrl. Šele na Božiči se je streznil iz svojih misli. Od Sokolske ceste sem mu je priletelo na uho kričanje množice, ki je vriskala baš izvalila nekaj sodov iz oropane žganjarne in izpustila šprituozne po ulici.

Poljski klub je postal predsedniku poslanske zbornice obvestilo, da smatra za svojo dolžnost delovati na to, da ne zapusti državljansko življenje v Avstriji ustavnosti. Z ozirom na govorice, da postane načelnik poljskega kluba dr. Leo minister za Galicijo, je izjavil poljski klub, da noče ničesar vedeti o vladi, ki ne pozna drugega kakor sredstva za vladanje s § 14. Te izjave tako močnega parlamentarnega kluba si zatakuje grof Stürckh lahko za klubok. — V Tešinu izhajajoči list »Silezia« piše na podlagi informacij političnih voditeljev, da bo državni zbor razpuščen in razpisane nove volitve.

== Predlog socialnih demokratov za delamožnost državnega zbora. Predlogu socialno demokratični državnozborni poslancev, da naj skliče predsednik zbornice konferenco vseh strank, so doslej pritrdili nemški nacionalci, krščanski socialci, poljski klub in italijanski klerikalci. Predsednik dr. Sylvester je sklical načelnike vseh parlamentarnih klubov, tudi manjših, h konferenci, ki bo v ponedeljek 4. maja ob treh popoldne.

== Cesarjeva bolezen. Z Dunaja poročajo, da se je cesarjevo stanje zelo izboljšalo.

== Švihova afera. 13. majnika se prične pred porotnim sodiščem v Pragi obravnavati proti odgovornemu uredniku »Narodnih listov« dr. Hellerju, ki ga toži dr. Šviha. Dr. Šviha je prošil pristojno ministrstvo, da odvežejo urad. prislege glede uradne tajnosti, da zamorejo svobodno izpovedati v njegovi zadevi. Dr. Švihov zagovarjanje bo predlagal za priči tudi ministra za notranje zadeve in češkega namestnika grofa Thuna.

== Volitve na Švedskem. Sedaj je znano natančno razmerje glasov posameznih strank. Socialni demokrati so dobili 229.339 glasov, liberalci 224.718, konservativci 286.040. Socialisti imajo 73, liberalci 71 in konservativci 86 poslancev. Pri zadnjih volitvah l. 1911. so dobili socialni demokrati kandidacije 170.590 glasov, liberalni 239.497 in konservativni 188.639 glasov. Socialisti so dobili takrat 64, liberalci 102 in konservativci 64 mandata.

== Volitve na Francoskem. V nedeljo so se pričele na Francoskem volitve za parlament. Bojno geslo pri teh volitvah je: Ali za triletno vojaško službo, ali proti njej. Izid volitev seveda še ni znano popolnoma. »Matin« poroča, da je izvoljenih doslej 168 pristašev triletno vojaške službe in 81 nasprotnikov. Isti list tudi poroča, da pridobivajo socialisti glavo.

== Na Balkanu še ni miru. »Agence d'Athènes« poroča iz Soluna: Izgon Grkov iz Tracije dobiča vedno večji obseg. Na tisoče teh nesrečnikov pride vsak dan v Solun in vsi so v najbednejšem položaju. V teku enega tedna je prišlo 25.000 beguncev, 15.000 pa jih čaka ob tracijskem obrežju na ladje. Iznanci so večinoma bolni in onemogli, ker so jih Turki v Rodosti neznali skupaj, ne da bi jim dali hrane in pristrejšja. Turki izganjajo Grke brez usmiljenja in jim oropajo vse. Oblasti izjavljajo Grkom, da bodo odsej živeli v teh krajih le še Turki, če pa hočejo ostati Grki tukaj, morajo prestopiti v mohamedansko vero.

== Grška in Albanijska. V Epiru, kjer so grški četaši pod pokroviteljstvom grške vlade, precej časa netili vstajo, je sedaj mir, ker je zapovedala grška vlada vojaškim oblastem, da morajo nemudoma odpoklicati vojaštvo iz onege dela Epira, ki pripada Albaniji. Viljem bo torej lahko zaenkrat spravil meč v nožnico.

== Vojna med Mehiko in Zedinjenimi državami. Ameriška vlada je izkrcala doslej na mehiških tleh 17.000 mož. Čas za vojno je pa zelo neugoden, ker e ravno sedaj v Mehiki perioda dežja. V Veracruz, kjer so bili že močni spopadi med Mehikanci in Američani, je razglasil ameriški kontreadmiral Fletcher vojno stanje. Iz Mehike beže tujci. Južnoameriške države posredujejo pri ameriški vladi za mirno poravnavo spora. Wilson je sprejel posredovanje, pa je s tem silno razburil ameriško javnost, ki hoče na vsak način vojno. Huerta se še ni izrazil o posredovanju.

Praznovanje 1. majnika.

Ljubljana. V petek ob pol 11. dopoldne javen ljudski shod na vrtu, v slučaju slabega vremena v areni »Narodnega doma« z dnevnim redom: Proletariat in prvi maj. V nedeljo 3. maja majska veselica na vrtu »Narodnega doma«. V slučaju slabega vremena bo veselica z zelo zanimivim sporedom v areni »Narodnega doma«.

Zagorje ob Savi. Ob pol osmih zjutraj sprevod od rudniške čakalnice v Kisovcu na Loke, z Lok po okrajni cesti na Toplice in odtod v Zagorje. V Zagorju ob pol 10. dopoldne javen ljudski shod v dvorani g. R. Miheliča. Popoldne veselica na vrtu »Obč. konsumnega društva« na Lokah. Veselica se prične ob 1. popoldne in traja do 8. zvečer. Pri sprevodu in veselici igra slavni rudniška godba.

Idrija. Čeravno so se vsi elementi, ki brenkljajo pri logaškemu c. kr. okrajnem glavarstvu na politične strune, združili, da bi preprečili majsko slavnost idrijskega delavstva ali jo vsaj omejili, se bo 1. maj pri nas praznoval lepo in morda še lepše kot druga leta. Rudniška oblast je proglasila 1. maj za oficijelen praznik. Samo delavci, ki stražijo v tovarni, bodo imeli službo, drugi ne. Spored slavnosti pa je sedaj naslednji: 1. Dne 30. aprila popoldne in zvečer a) razobešanje zastav in razsvetljava domov, b) ob 9. zvečer v pivarni pri »Črnem orlu« predstava »Pravica do življenja«, drama v štirih dejanjih, spisala Zofka Kyedrova. Dogodek sedanosti. Med odmorom svira tamburaški zbor. 2. Dne 1. maja, ob pol 7. zjutraj zbirališče pred »Črnim orlom« ter točno ob 7. obhod kot običajno. Dopoldne ob 9. v pivarni pri »Črnem orlu« javen ljudski shod z dnevnim redom: Pomen 1. majnika za delavstvo s posebnim ozirom na žensstvo. Po-

ročja sodružica Štebijeja iz Ljubljane. 3. Dne 1. majnika popoldne ob 1. zbirališče pred »Črnim orlom« ter ob pol 2. odhod na »Zemljo«, kjer bo velika ljudska veselica z godbo, plesom petjem, šaljivo pošto itd. do 10. zvečer. Vstopnina k predstavi znaša: Sedeži spredaj po 1 K, ostali sedeži po 60 vin.; stolišča po 20. vin. Vstopnina k veselici pa 30 vin. za osebo. V slučaju neugodnega vremena se prične veselica ob 2. popoldne pri »Črnem orlu«. K obilni udeležbi vjudno vabilo združene delavske organizacije v Idriji.

Rakek. Sodrugi na Rakeku prirede majsko slavnost v nedeljo 3. maja. Ob 3. popoldne shod, na katerem poroča sodružica Štebijeja iz Ljubljane, po shodu veselica.

Trbovlje. Ob 5. zjutraj priredi rudarska godba budnico po Trbovljah. — Ob 9. dopoldne na dvorišču »Delavskega doma« velik javen ljudski shod z dnevnim redom: Zakaj praznujemo prvi majnik. Po shodu od Delavskega doma po okrajni cesti do Pitnerjeve hiše okolo Nove kolonije in nazaj do »Delavskega doma« velik manifestacijski sprevod z godbo in zastavo. Pred godbo vozijo kolesarji z okinčanimi kolesi. Ob 3. popoldne se prične na dvorišču Delavskega doma velika ljudska veselica, pri kateri igra delavska godba in sodeluje delavski pevski zbor: vrhutega bo preskrbljeno na veselici za najraznovrstnejša razvedrila. Vstopnina na veselico znaša za posameznike 30 v in za družino 40 vinarjev. Vstopnice za veselico se dobivajo v predprodaji pri zaupnikih, v Občnem konsumnem društvu, v tobakarni gosp. Antonije Treo in na dan 1. majnika pri blaginji. — Tovariši! Rudarji! Delavci in delavke! Letošnje leto praznuje delavstvo vsega sveta petindvajsetkrat proslavo prvega majnika in zato proslavimo delavski svetovni praznik na najlepši način. Da napravi manifestacija za delavske pravice največji vtisk, Vas vabimo najuljudneje, da se udeležite shoda, sprevoda in veselice in kar največjem številu. Kolesarje prosimo, naj okinčajo svoja kolesa in se udeležijo v polnem številu sprevoda. Kdor izmed kolesarjev bo imel kolo najlepše okrašeno, dobi lep dobiček. Delavci! Delavke in tovariši! Na dan prvega majnika vsi na noge! Nihče naj ne ostane doma! — Prireditelji.

Hrastnik. Zjutraj ob 6. budnica rud. godbe. Ob 8. sprevod od kons. društva rudarjev do kolodvora. Ob 9. shod steklarjev. Po shodu skupni obhod do kons. društva. Ob 2. popoldne shod rudarjev v gostilni konsumnega društva. Poroča sodrug Anton Kristan iz Ljubljane. Po shodu prosta zabava, petje, srečolov, ribji lov, šaljiva pošta itd. Pri sprevodu kakor na veselici sodeluje slavna rudarska godba. Pri sprevodu nastopita pevska zbor rudarjev in steklarjev. Sodrugi kolesarji se udeležijo spreda s kolesi.

Gorica. Ob pol treh popoldne javen ljudski shod na trgu Gimnastika s sledečim dnevnim redom: Pomen prvega majnika. Poročevalci: sodrug dr. H. Tuma in Alfred Callini. Po shodu obhod z godbo in zastavo na čelu po glavnih ulicah mesta Ob 5. popoldne začetek vrtno veselice, ki bo na obširnem prostoru in terasi restavracije »Paris« (ex Goriup), na Tržaški cesti šte. 26. Spored veselice: Koncert z godbo in petjem, šaljivi srečolov in prosta zabava. Vstopnina k veselici, za moške 20 vin. Ženske in otroci v spremljevalni vstopnine prosti. Vstopnina k plesu 10 vin. za vsak plesni komad. Električna razsvetljava. V slučaju slabega vremena se vrši veselica v nedeljo 3. maja. Odbor.

Nabrežina in sv. Križ. Zbirališče sodrugov in sodružic iz Sv. Križa v prostorih zveze klesarjev. Ob 8. zjutraj sprevod po vasi in nepretrgano do nabrežinske postaje. Sodrugi in sodružice iz Nabrežine se snidejo ob pol devetih v restavraciji g. Rusbacha v Nabrežini. Nato skupna demonstracija po nabrežinski postaji in odhod v vas, kjer bo ob 10. predpoldne na dvorišču g. Tanceta javen ljudski shod. — Popoldne ob 3. javen ljudski shod v Sv. Križu v dvorni g. Magajne z dnevnim redom: Pomen prvega majnika. Po shodu koncert in prosta zabava. Pri sprevodu in koncertu sodeluje godba iz Sv. Križa. V Nabrežini bo na vrtu restavracije g. Rusbacha pomladanski ples.

Iz domačih krajev.

— Kdo se je blamiral? Ljubljanski državni pravdnik ali logaški glavar? V sobotni številki »Zarje« smo že na kratko poročali o nezaslišani predznosti logaškega glavarja Eklja. Idrijskemu delavstvu je prepovedal majski shod z utemeljitvijo, ki ne dela tudi najmanjše časti njegovi bistroumnosti. Obenem je konfisciral tudi letake, s katerimi je vabilo društvo »Nabrežina« na shod in naznanjalo spored majskega praznovanja. Letak smo pa priobčili v sobotni številki »Zarje« dobesečno, a ljubljanski državni pravdnik ni posegel po rdečim svinčniku! Kdo je torej boljši poznavalec grbastih paragrafov, logaški Ekel ali ljubljanski državni pravdnik, ali pravzaprav kdo od teh gospodov se je blamiral? Zetaj, da bi spregledal ljubljanski državni pravdnik — pa še celo v »Zarji« — najmanjši prestopke zoper ta ali oni paragraf, o tem prav pošteno dvomimo. Tudi tega ne verujemo, da bi poznal g. Ekel tako slabo in površno zakone, da ne bi vedel kaj sme in česa ne sme konfiscirati. Ampak g. Ekel je konfisciral letak in prepovedal shod iz zlobne nagajivosti, buržvazne omejenosti in birokratične domišljivosti. G. Ekel naj si zapomni, da ne potrebuje idrijsko delavstvo prav nobenega angela varuha, še celo ne v osebi našega avstrijskega državnega uradnika.

— Luč iz Logatca... Idrijska podružnica »Unije rudarjev« je 20. aprila t. l. naznanila na c. kr. okr. glavarstvu v Logatcu, da priredi 26. aprila javen društveni shod. Dne 25. aprila pa je g. glavar Ekel z ekspresnim dopisom prepovedal shod, češ, da se je iz dopisanih letakov oz. lepakov prepričal, da »cenjena po-

družnica ne priredi javen društveni shod v zmislu § 14. društvenega zakona, ampak javen shod v zmislu § 2. zbora. zakona.« Zato seve: c. kr. okrajno glavarstvo prepove s tem prireditvev po lepakih označenega javnega shoda, ker cenjena podružnica prireditvev takega shoda ni v zmislu § 2. zborovalnega zakona najmanj 2 dni poprej, oziroma sploh ni tuuradno naznanila in s tem je tudi prepovedano lepake po semkaj poslanem vzorcu nabiti... Kaj, ali ni briteh ta gospod? Prepoveduje shod, ki sploh ni bil naznanjen in ki ga je potuhtal (seve po svoji) iz lepakov... Proti takemu ravnanju g. c. kr. okrajnega glavarja Eklja je treba, kar najenergичnejše protestirati. Naloga c. kr. dež. preds. Schwarza pa je, da pouči g. Eklja, da nismo še v Rusiji, ampak v Avstriji...

— Skrbni Ekel. Idrijski sodrugi se bodo sicer lahko 1. maja razveseljevali na majski veselici — kajti to je g. c. kr. logaški glavar vzel milostno zopet na znanje. Pač pa je prepovedal — slavnostni govor na veselici, češ, »da tak slavnostni govor kali javen mir in red.« G. Ekel je vse preskrben za Idričane. Slavnostni govor po navadi vzbudi tisto potrebno slavnostno razpoloženje, ki je potrebno za take priredbe, ki so manifestacija — no, g. Ekel se boji za red in mir...

— Idrijskemu delavstvu v vednost. Shod, ki je bil napovedan za nedeljo 26. t. m., se ni vršil, ker je bil prepovedan. Zato se pa vrši v sredo dne 29. t. m. ob 9. zvečer v pivarni pri »Črnem orlu« drugi shod z ravnostnim dnevnim redom: 1. Občinsko gospodarstvo zadnjih treh let v Idriji. 2. Poročilo o rešitvi delavskih zahtev z ozirom na zadnje resolucije 3. Slučajnosti. Delavci in somišljeniki, pridite vsi, da se pomenimo o tem, kar nas teži!

— Oboroževanje brez konca in kraja. Pod tem naslovom se klerikalni »Domoljub« navidez jezi nad velikim izdatki za oboroževanje, ki zadenejo ljudstvo. Kar tisoč novih havbic, boljše plače za častnike, izboljšanje artiljerije, tehničnih in prometnih čet, nekaj novih drednotov. Vse to bo stalo domala 500 milijonov. — Tako pišejo za kmeta, v državnem zboru in v delegacijah pa klerikalci vedno glasujejo za oboroževanje. O, hinavstvo, kako si ti lepa lastnost klerikalizma!

— Klerikalna in liberalna sloga. Iz Novega mesta nam poročajo: Naši klerikalci in liberalci se včas radi spopadejo. Ampak v treh rečeh pa so si enaki, v dveh celo veliki prijatelji. Vsi radi molijo, hodijo v Kanoso, eni v kapiteli, drugi k patrom franciškam, oboji najraje pa k očetu Štemburju v Kandijo. Zadnje velikonočne procesije se je letos izjemoma zopet udeležil oficijelno tudi novomeški mestni zastop kar po treh naprednih občinskih odborih. Nekaj drugih liberalcev je s klerikalci vred opletalo paternošter po mestnih ulicah. V Smihelu pa se je procesije udeležil tudi član »Sokola« g. Jevšek, seveda je »Sokola« skril pod novo uniformo načelnika gasilskega društva na katoliški podlagi. Ali končno je to stvar čustva, spekulacije. Dejstva kažejo tako, da pri nas klerikalci o kakem liberalizmu v pravem pomenu besede niti govoriti ne bi smeli. Bolj zanimiva je druga stvar, ki združuje naše politične »nasprotnike«, to je gostilna. Nič bolj zanimivega ni, kakor če prihajajo na večer po kakšnih volitvah ljudje kot stari prijatelji skupaj, ki so se še pred urami na ulici in na volišču gledali »pisano«; nekateri se med časom volitev niti ne pozdravljajo več. Zvečer je vse to pozabljeno. Seve pri skupnih mizah in skupnih šefanjih. In tako gre potem naprej do prihodnjih volitev. Se le tik pred volitvami najde vsaka stranka svoje gostilne. Pravzaprav je to idealno življenje, če bi ga le ljubljanski klerikalci v svojo korist ne izrabljali. In tretja točka enakosti in prijateljstva je — denar. Pred kratkim je imelo užitinsko zakupno društvo za novomeški okraj svoj obračun. Moral se je izplačati dobiček zadnje poslovne dobe in pa vrniti kavicja v znesku 12.000 K. Kakor vse take funkcije, ki kaj nesejo, je tudi to društvo vodil kandijski župan Zure. Člani društva zahajajo to pa ono popraševati in kje se ložje izve kot pri litru cvička v gostilni. Ali pa na odborovih selah, koliko se lahko popije in zavžije! Pri izplačevanju so bili člani prepričani, da pridejo prav vsi na račun. Pa so napravili račun brez krčmarja. Nekateri so kar utajili, tako da se je moral obrniti še sluga nekega državnega urada, ki je bil tudi član tega društva, na pristojno mesto v Ljubljano, odkjer so ga obvestili, da ima tudi on pravico biti deležen dobička. Ko je Zure to zvedel, so ga naenkrat našli tudi v zaznamu članov. Ampak ker se je izplačevanje vršilo v takem redu, da so namestniki nekaterih dobili dotični delež drugi, je tudi za tega zmanjkalo denarja, kar se da sklepati iz Zurevih besed, češ, da bo temu moral iz »svojega žepa« plačati. (Če je bil obračun v redu, kam pa je šel dotični delež?) No, pa tudi od kavicje bi bili člani nekaj radi imeli. Toda glede kavicje so gg. odborniki dejali, da ta pristojba le njim, ki so se »solidarno« zanj podpisali. Člani so bili n: sprotnega mnenja, da so za tistih 12.000 K pravzaprav morali vsi janciti, če bi društvo imelo izgubo, bi jo gotovo morali vsi člani »solidarno« občutiti. Od izplačila kavicje zavrnjeni člani so pretili s tožbo. V tem zmislu je poročal »Slov. Narode«, ki je smatral v tem sporu odgovornega seveda samo g. Zureja. In kaj se je zgodilo? Zure je šel k možem, ki so sicer njegovi najhujši politični nasprotniki (vsaj delajo se tako, da so), dobil je njihove podpise in hajdi z njimi k »Slov. Narodu«. In tam so v uredniškem delu trdili stvari, glede katerih je splošno znano, da niso resnične. Ampak samo, da klerikalca obvarujejo pred javno sodbo, so mu storili uslugo, ki bi jo drugod kak neklerikalcec od klerikalne strani nikdar ne dosegel.

— Fant v ženski obleki. Naši čitatelji se še gotovo spominjajo poročila o fantu, ki se je odpeljal v ženski obleki v Ameriko in sicer v spremstvu svoje neveste. Ta fant je bil v soboto pred ljubljanskim sodiščem. Državno pravdnštvo je tožilo Jožefa Cerarja, preje

Marijo Cerar, da se je s tem, da se je izdal kot žensko, pregrešil proti § 67. voj. zak., češ, da se je z zvijačnimi spletkami izdal klub temu, da je vedel, da je moškega spola, za žensko ter s tem ušel vojaškemu naboru. Kakor znano, je ušla Marija Cerar v Ameriko, kjer ga je pa izseljeniška komisija spoznala za moškega ter ga kot takega vrnila domovini. Obtoženec se zagovarja s tem, da je sicer vedel, da je možki, da je s 14. letom potužil to očetu, ki ga je pa pretepel, po očetovi smrti tudi materi, ki pa o kakih izpremenih spola ni hotela nič vedeti. Težko je bilo Cerarju, da bi se v domači občini kar naenkrat prelevil iz dekleta v fanta, bilo ga je pač sram, zato je pobegnil v Ameriko. Imel pa ni nikdar namena, da bi s tem, da s je izdal za žensko, koga oškodoval, tudi vjaščini se ni hotel odtegniti. Če se je kdaj proti postavi pregrešil, kriva je bila temu vzgoja, ker je vedno in povsod od rojstva učil za žensko. Sodišče je bilo istega naznanja ter je Marijo-Jožefa Cerarja oprostilo krivde in kazni.

— Mariborska »Straža« je kaj učna. »Slovenec« je je vzor in po njegovem zgledu se je pričel sedaj tudi ta neznamiti listič zaganjati v jugoslovansko socialno demokracijo. »Straža« naj raje ostane lepo pri naznanilih o cerkvenih shodih, o Maribornih družbah in devičarskih prireditvah, to razumevajo čeni odlični bralci mnogo bolj, kakor pa če jim pripoveduje bajke o socialnih demokratih. Da bi zavračali njene lažne trditve o »nazadovanju« socialne demokracije, nam ne prihaja nit; na misel. Samo to prijememo: Da »Straža« laže o puljskih sodrugih prav tako kakor je lagal »Slovenec«. Shod v Pulji je bil klavern za nacionalistične hujšake, ki so morali poslušati od sodruga Harmanine in sodruga Etbina Kristana tako krepke obračune, da jim bo še dolgo brnelo po ušesih. Sicer so pa delavci po vseh krajih slov. domovine že tolikokrat imeli priliko videti na shodih kako da se sodr. Etbina Kristan »boji« nasprotnikov in kako hitro »odnese pete«, če le kak napihnen klerikalni ali liberalni peteli, odpre usta, da se nam ne zdi vredno, zavračati otročarije in čenčarije mariborske »Straže«.

— Shod v Trzinu na Goriškem. V soboto 25. aprila ob 4. popoldne je bil shod nasproti »Adriawerke« v gostilni »Al Opercio«. Shod je bil nepričakovano dobro obiskan; že v drugič se je vršil shod za delavce tega ogromnega podjetja, ki tvori kar celo vas. Na obeh shodih je poročal sodr. Mihevc v slovenskem in nemškem jeziku. V tem podjetju se hitro razširja organizacija in v zadnjem času je pristopilo čez 100 delavcev kovinarski zvezi. Tovarna je prišla zato do spoznanja, da je najbolje, če upošteva organizacijo. Vodstvo je na zahtevo delavcev sestavilo nov delovni red, ki ima nekaj prav važnih točk. Tako je na primer prvi maj prost; delovni čas je določen na 10 ur, ob sobotah konča delo ob 4. popoldne; za čezurno delo od 6. zvečer do 8. se zvišja plača za 20%, od 8. zvečer do 6. zjutraj za 40%, za nedeljsko delo pa 50%, minimalna plača za izučene delavce je 40 vin. na uro. Sodr. Mihevc je rekel na sobotnem shodu: Samo nekaj dobre volje za organizacijo ste pokazali, in že vam je podjetje priznalo nekateri poboljšave. Kadar bodo pa delavci »Adriawerke« vsi spoznali, kaj se lahko vse doseže z dobro organizacijo, potem se bodo kapitalistični akcionarji še bolje uklonili. O drugi točki dnevnega reda »Pomen 25letnice prvega maja« je s. Mihevc obširno poročal, za kar je žel buren aplavz.

— Tržič na Goriškem. Po večkratnih pogajanjih med kovinarsko organizacijo in vodstvom ladjedelnice »Cantiere navale Triestino« se je dosegel sporazum in stavka vrtačev je končala v pondeljek in sicer z velikim uspehom delavcev. 20. aprila sta intervenirala zastopnika kovinarske organizacije sodr. Chiussi in Mihevc, s katerima je šla tudi deputacija vrtačev, pri vodstvu ladjedelnice. Vodja ladjedelnice g. Tedeschi se ni hotel ukloniti, pač pa je skoval prav imenitno: Akordni zaslužek je zvišal pri vseh tistih delih, ki pridejo v delo enkrat v letu in sicer kar za 50%, zaslužek pri delih pa, ki se vedno delajo, je reduciral za 50%. Ko pa je vodja Tedeschi videl, da v vodstvu kovinarske organizacije ne sede sami bedaki, da so izsledili njegovo sleparstvo in pokazali skrajno odločnost, ko bi v pondeljek ne šli vrtači na delo, bi se morala ladjedelnica zapreti, zato se je udal g. Tedeschi in podpisal tarif, kakor ga je bila sestavila kovinarska organizacija. S tem se je zaslužek vrtačev poboljšal za 30%. Delavci, ki delajo na vojnih ladjah za kitajsko republiko, dobe še posebej 10% poviška. Kadar bo pa vse delavstvo v ladjedelnici spoznalo koristi strokovne organizacije, tedaj bo tudi delavstvo milijonskega profita nekoliko več deležno. Toraj na delo za kovinarsko organizacijo, da bo drugikrat uspeh še večji!

— Tatvina v »Tržaških delavskih konsumnih zadrugah«. Skrinjico, v kateri je bilo 15.600 K, so našli pred nekaj dnevi prazno na vrtu mornariškega poveljstva. Na podlagi nadaljnih poizvedb je aretirala policija brezposelne delavce Dovierja, njegovega svaka Jamnicha in Krampusa. Ti trije so izdajali zadnji čas prav mnogo denarja. Pri hišni preiskavi so našli mnogo draguljev, bančnih knjižic in gotovine. Aretirance so izročili deželnemu sodišču.

— Kinematograf »Ideal«. V sredo 29., v četrtek 30.: 1. Obročasti črvi. (Naraven posnetek.) — Samo popoldne. 2. Goreči vlak. (Ginljiva drama iz cirkuškega življenja v dveh dejanjih.) 3. 33. gorska baterija na Etni. (Naraven posnetek.) — Samo popoldne. 4. Polidor služabnik. (Humoristično.) — Samo popoldne. 5. Žurnal Pathe. (Najnovjše, šport, moda itd.) 6. Firma se ženi. (Zgodba manekina. Veleoriginela veseloigra v treh dejanjih.) — Samo zvečer. — V petek, dne 1. maja: Senzacijski specialni večer. »Ženitev iz ljubezni.« Tri dejanja. Popolno kolorirano. Humoreske z Mak-som in Moricem.

— Kdor plača, lahko zahteva. Pri trgovci zahtevajte vedno dobro blago, kajti le tako je vredno svojega denarja. Kadar v prodajalni ali v konsumu kupujete kavni pridelate, zahtevajte odločno samo Kolinsko kavno prines, kajti ta je najboljši kavni pridelate sploh, o čemur se je gotovo prepričala že vsaka naša gospodinja, ki je s Kolinsko kavno prinesjo napravila le en sam poizkus. Izvrsten okus, prijeten vonj in tepla barva so znaki kave, ki ji je pridružena Kolinska kavna prines.

Vestnik organizacij.

Mizarji imajo na dan 1. maja shod v vrtnem salonu pri Levu na Mar. Ter. česti točno ob 8. dopoldne, potem pa odkorakajo korporativno na skupni shod v areno Narodnega doma. Tovariši mizarji in strojni delavci! Naša čast zahteva, da se udeležimo shoda v kar največjem številu.

Mesečni shod podružnice tesarjev se vrši v nedeljo dne 3. maja ob 9. dopoldne v gostilni pri Levu na Mar. Ter. česti. Dnevni red jako važen. Tesarji, udeležite se ga v polnem številu!

Umetnost in književnost.

Koncerti Glasbene Matice. Pater Hugolin Sattner je nedvomno priden skladatelj; dve leti izza njegovega oratorija »Assumptio« se že izvaja kantata »Ojki« in brošura, ki jo je izdala »Glasbena Matica«, pripoveduje, da obsega orkestralna partitura 229 strani folio oblike. O pridnosti torej ne more biti dvoma. Da kot skladatelj ni le diletant, je pokazal že oratorij; tudi kantata potrjuje to. Ne manjka mu intencije in tudi moč izraza mu je dana zlasti za idilične opise in za mehke občutke. Združene so različne lastnosti, ki dajejo kompoziterju pravico, da se loti večjih glasbenih del. Sattnerjevi kantati se tudi poznajo, da je izdajana skrbno in z resnim namenom. Pozna se ji pa tudi, da so skladateljevi sili začrtane meje, ki se ne dajo preskočiti. To samo obsebi ni prehudo; nedostaki se najdejo v delih najgenialnejših umetnikov in Sattnerjev opus ima že toliko vrednosti, da zasluži uprizaritev, skladatelj sam pa primerno priznanje in vzpodbudo. Pri nas se itak ne more vsak umetnik pritoževati, da bi ga preveč nadlegovali s takimi rečmi, včasih bi bil celo prav nasprotni občutki zelo opravičeni. Pomisleka vredno se nam zdi le to, če se izkuša v kakšnem delu nekako oficielno sugerirati absolutno poveljevalna sodba, nekakšen apriorističen entuziazem, ki ne more imeti obstanka. Razumljivo nam je, da potrebuje tudi Glasbena Matica reklame za svoje prireditve; ali v zadnji čas uvedenem načinu reklame leži že nevarnost razočaranj in krivičnih sodb, ki so z razočaranjem prav rade v zvezi. Zavod je Sattnerjevo delo zelo dostojno uprizaril; s tem je izpolnil svojo kulturno nalogo in nihče mu ne bi mogel ničesar

očitati, če bi bil prepustil kritiko občinstvu samemu in strokovnjakom. Lepo je, če pada onim, ki mislijo poslušati delo, nekoliko analize, nekoliko navodil, ki olajšajo poslušanje; s tem je pa zadača uprizarjočega zavoda popolnoma izrpana. Glasbena Matica je stori la več — in to je bilo po našem mnenju preveč. Reklame za ta koncert so obujale veliko in preveliko pričakovanje, pripravljale so občinstvo na to, da bo slišalo grandiozno delo, ki si mora z elementarno silo izkrciti pot po vsem kulturnem svetu — in te obljube se seveda niso mogle izpolniti. Sattnerjeva kantata je delo, ki ima gotovo vrednost za naše domače potrebe, in to naj bi nam zadostovalo; prevelike protenzije ne morejo koristiti ne skladatelju, ne narodu ... Če hočemo najti muzikalne lepote skladbe, se nam zdi, da bi jo bilo treba poslušati brez besedila. Ako jo pa smatramo kot ilustracijo Gregorčičeve pesmi, pridemo lahko ob marsikateri užitek. Tako je n. pr. finale drugega dela s svojimi živimi barvami in s končnim pojemanjem glasov muzikalno zelo lep, medtem ko se ni lahko sprijazniti z večkratnim ponavljanjem verzov. Zadnjega odstavka v tretjem delu, ki se nam zdi v celoti najlepši, verzov »Tadaj končana pot bo moja in konec bo težav« in boja; tedaj potihne za vsekdar srca mi in sveta vihar« si pač ni mogče misliti drugače kot blago zamiranje, kot prehod v pokoj, v tiho odrešenje. V kompoziciji pa je finale silen, bučen, ves orkester je v ekstazi. Velikostni akordi, ali blaženosti pokolja ne izražajo. Zelo lepo se nam zde vpleteni nekateri liturgični motivi. Velik vtisk napravi žalobna koračnica v tretjem delu, ki pride najbrže tudi izven koncertne dvorane do porabe. Omenili smo že, da je bila izvedba težavnega dela vseskozi dostojna. Mešani zbor Glasbene Matice je bil na višini, solisti so bili dorasli svojim vlogam. Gospa Fanetta Hermsdorf-Bilnova ima zlasti v nižjih in srednjih legah simpatičen sopran, ki ni brez čuvstva. Levarjev bariton je mehak in dobro šolan, njegovo predavanje kaže fin okus. Mladi alt gospodične Severjeve zahteva vsekakor resno vpoštevanje po svoji obsežnosti in po timbru; če se uči solopetja šele drugo leto, je bil njen uspeh prav znaten. Ga. Hermsdorf-Bilnova in g. Levar sta pela tudi nekoliko pesmi — Krekovihi, Lajovičevih, med temi nekoliko novih. Skoraj bi rekli, da jih je bilo škoda. Veliki aparat, ki ga je zahtevala kantata, jih je takorekoč zamoril. Pa so vmes pesmi, ki so več vredne, kakor da bi služile samo mimogrede za pripravo razpoloženja. Vse tri koncerte je dirigiral vodja g. Hubad, ki je spojil ves obsežni nastroj v enoten, skladen organizem. Vse tri prireditve so bile razprodane, vencev, šopkov, cvetličnih lir itd. je bilo v izobilju.

Socialni in strokovni pregled.

* Mesečni shod podružnice mizarjev. V nedeljo dne 26. aprila je bil v gostilni pri Levu mesečni shod naše podružnice. Sodr. Bradeško

je podal mesečno poročilo, katero so odobrili navzoči po razjasnjenju nekaterih točk. Pri drugi točki je podal sodrug Zore poročilo o zadnjem prazničnem zboru, ki je bil ob velikonočnih praznikih na Dunaju. Poročal je obširno o posameznih točkah, katere so se obravnavale na zboru. Spričo velikanske brezposelnosti, katera še vedno ni ponehala, je zvezin zbor sklenil povišati tedenske prispevke za deset oziroma za dvajset vin. na teden. Povišanje stopi s prvim junijem t. j. z 22. tednom v veljavo. Sprejeti so bili nadalje sledeči predlogi: Mladosni delavci, ki so člani mladinske org. se sprejmejo v zvezo brez pristopnine, ter se jim polovična doba prejšnjega članstva pri podporah vračuna in sicer največ 26 tednov. Če pa so bili eno leto člani mlad. org., tedaj dosežejo po 26tedenskem plačevanju vse pravice do podpore. Ker ima vsako leto 52 tednov in en dan, je vsako sedmo leto p. čati tudi 53. prispevek. Doslej določena tedenska mezda, na podlagi katere se izvrši sprejem v tretji razred se zviša n 16 K na teden. Bolni in brezposelni člani, ki so prejeli že vso podporo, pa so še vedno bolni ali brezposelni, čobe davite znamke, katere se jim nriplepjo le proti predpisani kontroli. Prejete proste znamke se ne štejejo kot plačani prispevki, in se tudi ne morejo doplačati, ter mora član vplačati zopet 52 tedenskih prispevkov preden si pridobi pravico do podpore. Invalidni člani so oproščeni prispevkov, če pa si hočejo pogrebno podporo zagurati, tedaj morajo plačati vsak mesec vsaj en prispevek dotičnega razreda, v katerega so uvrščeni. Orisal je potem še pomen mednarodnega kongresa lesnih delavcev, ki se vrši v avgustu na Dunaju, ki bo predvsem uredil potno podporo članov, ki potujejo v inozemstvo kakor tudi ostale podpore, ter uredili mednarodne članske knjižice in potne legitimacije. S tem bo olajšano delo posameznim funkcionarjem, velika olajšava bo pa tudi za potujoče člane. Poročilo se je vzelo brez debate na znanje. Pri tretji točki je poročal sodr. Bradeško, ki je v svojem govoru kritiziral mladnost nekaterih članov, posebno kar se tiče plačevanja prispevkov. Po daljši debati, v katero je poseglo več sodrugov, se je sklenilo v najkrajšem času prirediti delavniške sestanke, kjer se bo ta zadeva končno rešila. Ker se z 22. tednom povišajo prispevki, se člani pozivajo, da dolžne prispevke do označenega tedna plačajo, da s tem olajšajo delo tajniku in blagajniku. Sklenilo se je nadalje v svrhu pridobivanja članov prirediti primerno agitacijo, s katero se v najkrajšem času prične. Ker je bil s tem dnevni red izrpan, je podpredsednik sodrug Zore zaključil lepo uspeli shod.

Odgovorni urednik: Ivan Tokan.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Ljubljanska tiskarna« v Ljubljani.

Kupujte „Zarjo“.

prijatelj moj,

Gre na vsako pot z menoj!

Ke. se večkrat z njim »repčam,

Vedno zdrav želod'c imam!

Najboljše krepčilo želodca!

Sladki in grenki.

Pazite na pristnost!

Posebno na kolodvorih!

Postavno varovano

Najboljši nakupni vir zgotovljenih postelj

Iz do-rega češkega posteljnega perja napolnjene v gostotil redei nanking (inlet), 1 pernica 180x120 cm, z dvema zglavnicama, vsaka 80x60 cm z novim belim trpežnim perjem K 16—, napol puh K 20—, puh K 24—, pernica sama K 10—, K 12—, K 14— in K 16—; zglavnica sama K 3—, K 350 in K 4—, Dvojna pernica 200x140 cm K 13—, K 1450, K 1750 in K 21—, zglavnica 90x70 cm K 450, K 520 in K 550, 5 kg sivega perja K 940, boljsega K 12—, do 16—, polbelega K 17—, 5 kg novega, dobrega, belega nepranežnega posteljnega perja K 24—, snežnobelega K 30—, boljsega K 36—, najfinejšega, puljenega K 45—; 5 kg nepuljenega perja od živih gosti K 26— in K 30; beli puh debelejši K 5, boljši K 6, najfinejši prni puh K 650 za 1/2 kg, sivi puh 1/2 kg K 250 in K 3—. Razpošilja se franco proti povzetju. Zamena proti povratni poštnine dovoljena.

SIGMUND LEDERER, Janowitza Angel št. 156 bei Klattau in Böhmen.

Zdravniški red okrajne bolniške blagajne v Gorici.

Prvi mestni okraj. Za stanovalce v ulicah:	Bolniška zpr če-vala se izdajajo.	Zdravnik in njegovo stanovanje.	Ura in kraj sprejema.
Aissovizza, Alfieri, Alvarez, Andrea (Sv.), Angiolina, Antonio (Sv. trg), Aprica, Aquileia, Arcadi, Ariosto, Bagn, Barca, Baronio, Barzellini, Bertolini, Blaserna, Boschetto, Bosizio, Campagnuzza, Canoniza, Capuccini, Caraveggia (dvorisče), Carita (vicolo), Casa rosso, Castalda, Castello (riva), Castello I, II, III, Cerri, Cipressi, Cipriani, Cedelli, Colle, Consortiva, Contavalle, Corso F. G., Corso G. V., Czörnig, Della Barca, Dogana, Donzetti, Dreossi, Duomo in trg, Edling (prihod), Galileo Galilei, Giacinto Galina, Giuseppe Giusti, Garzarolli, Goldoni, Grabizio, Ilario (dvorisče sv.), Iscur, Leoni, Levada, Luigia, Lombroso, Lunga, Lung' Isonzo, Macello, Magazzini, Mandria, Manzano, Manzoni, Marco (sv.), Marzia, Mattioli, Monte del Maj, Montecucco, Montevecchio, Municipio, Nuova, Orti, Paolo Diacono, Pasconi, Pietro (sv.), Ponterotte, Posta vecchia, Pozzo (zapata) Rabatta Rassauer, Ristori, Rocco (trg), Rossini, Scalo merci, Stazione agraria, Stazione meridionale, Teatro, Tominz, Torrone, Tuscolano, Trento, Tre re, Trieste, Usina, Valdirose, Vandola, Velodromo, Vogel.	V uradu blagajne, ulica Morelli št. 16.	Dr. Silvij Morpurgo, ulica Alvarez.	Od 2. do 3.30 v svoji ambulanci v ulici Alvarez in od 11.30 do 1/2.1. pop. v ambulanci blagajne ulica Morelli.
Drugi mestni okraj. Za stanovalce v ulicah:			
Alpi Giulie, Angolo, Antonio (ulica), Arcivescovado, Ascoli, Biar ca, Barriera, Bosco, Brolo, Campi, Camposanto, Capellaris, Cappella, Carducci, Caserma, Castagnovizza, Caterina (sv.), Catterini (trg), Chiara (sv.), Cocevia, Castello (dietro), Cocciavitta, Colonia, Cordaiuoli, Corno, Coronini, Costa, Cristo (in trg) Croce, De Amicis (trg), Dante, Form ca, Fornace, Franconia, Gelsi, Giovanni (sv.), Ginnastica (in trg), Grande (trg), Grazigna, Grado, Legna, Mauro (san), Molino, Monache, Mor corona, Monteverde, Morelli, Orzoni, Ospitale, Pacassi (largo), Palladio, Paludi, Percoto, Peigola, Peschiera, Petrarca, Piazzutta (riva), Piccolut, Poggio, Ponte Isonzo, Ponte Nuovo, Rafut, Rastello, Rota (trg), Salcano, Sassaie, Scala, Scogli, Scuole, Seminario, Strazig, Siretta, Tomaseo (trg), Torrente, Torroni, Trigemina, Tronco, Tomsig, Vaccano, Veturini, Volpe, Velpa, Zerutti.		Dr. Autenor Barnaba, Piazza Grande.	Od 10.30 do 11.30 zjutraj in od 3.30 do 4.30 pop. v ambulanci blagajne ulica Morelli 16.
Prvi okraj za goriško okolico. Za stanovalce v vaseh:			
Bate, Banjšica, Cerov gor. in spod., Cepovan, Grgar, Lokavec, Ločnik, Moša, Pevma, Podgora, Ravne, Solkan, Števerjan, Sv. Lovrenc pri Moši, Šmartno (Brda), Trnovo, Tribuša pri Gorici.		Dr. Ivan Villat, P. Duomo št. 3.	Od 9 do 10. zjutraj in od 3. do 4. pop. v svoji ambulanci, P. Duomo 3.
Drugi okraj za goriško okolico. Za stanovalce v vaseh:			
Gracinja (Gorica), Bilje, Bukovica, Kronberg, Dornberg, Dol, Gradiškuta, Lokvica, Miren, Opatjeselo, Ozeljan, Prvačina, Peč, Renče, Rupa, Orehovlje, Rubije, Standrež, Sv. Martin na Krasu, Sv. Peter, Sovodnje, Starogor, Šempas, Vrtojba gor. in dol., Vogersko, Volčjadraga, Vrh.		Dr. Maks Adlerstein, ul. Dreossi 19 (ženska bolnišnica.)	Od 9 do 10. zjutraj v ambulanci blagajne in od 3. do 4. pop. v svoji ambulanci, ulica Dreossi 19.
Za stanovalce sodnega okraja Kanal.	Pri zdravniku Dr. Zamponi R. v Kanalu	Dr. R. Zamponi v Kanalu.	Od 9. do 10. zjutraj in od 3. do 4. pop. v ambulanci zdravnika v Kanalu.
Za stanovalce sodnega okraja Tolmin.	Pri podružnici okr. bol. blag. v Tolminu.	Dr. Alfonz Serjun v Tolminu.	Od 9. do 10. zjutraj v ambulanci zdravnika v Tolminu; vsak torek in petek od 3. do 5. pop. v ambulanci na Bači.
Za stanovalce sodnega okraja Kobarid.	Pri dr. Hinku VečvKobaridu.	Dr. Hinko. Več Kobarid.	Od 9. do 10. zjutraj in od 3. do 4. pop. v ambulanci zdravnika v Kobaridu.
Za stanovalce sodnega okraja Bovec.	Pri dr. Josipu Horák, Bovec.	Dr. Josip Horák Bovec.	Od 9. do 10. zjutraj in od 3. do 4. pop. v ambulanci zdravnika v Bovecu.
Za stanovalce sodnega okraja Cerkno.	Pri dr. Brankotu Žizek v Idriji	Dr. Branko Žizek Idrija	V privatni ambulanci zdravnika v Idriji.

V nučnih slučajih obrniti se je naravnost na dom zdravnika in potem poskrbeti si zdravniško izpričevalo v uradih blagajne, odnosno pri podružnici v Tolminu ali pri zdravnikih posameznih okrajev v Kanalu, Kobaridu, Bovecu in v Cerknem.

B. Götzl

Krasne novosti spomladanskih in polletnih oblek, površnikov **domačega izdelka**. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence!

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

Najboljši nakup vsakovrstnih modernih in trpežnih

čevljev

je v zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o, Ljubljana na Bregu.

Cojzova hiša, poleg St. Jakobskega mostu.

(Varstvena znamka.)

Cena za gospode	K	14 [—]	17 [—]	20 [—]
„ „ dame	K	12 [—]	15 [—]	18 [—]
„ „ dečke ^{3/4}	K	10 [—]	12 [—]	
„ „ otroke	K	5 [—]	6 [—]	7 [—] 8 [—]

Garantirana kakovost po teh cenah.

Cenejše vrste od kron 1.50 naprej.

Otvoritev vrta restavracija Plankar

Ljubljana, Dolenjska cesta.

Prijazno naznanjam slav. občinstvu, da otvorim v nedeljo 3. majnika t. l. vrt znane restavracije Plankar, kjer bom točil več vrst pristnih in dobrih vin, vedno sveže Güssovo marčno pivo, ob vsakem času mizala in gorka jedila, belo kavo, čokolado (kakao) sladotok, limonado itd. — Za otroke so na razpolago na novo urejene gugalnice, prostor za balinjenje ter sploh prilika za vsakršne zabave. Obenem priporočam gosp. nadzornikom, učiteljem in učiteljicam svoje prostore za majniške izlete šolske mladine.

Za mnogobrojen obisk se najtopleje priporoča

Josip Plankar

voditelj restavracije.

Zmaga na vseh črtah!

WAFFENRAD

najboljše kolo monarhije, dobiva stalno novih pristašev.

KOSMOS - KOLO

dobro, cenó ljudsko kolo, se splošno rado kupuje.

Ceniki zastoj in franko od zastopnikov na Kranjskem: Ljubljana, **Ivan Jax & sin**, Kostanjevica: **Aljož Gatsch**, Novomesto: **Franz Kenda**, Kofelje: **Fr. Tschinkel**, Veldes: **Ivan Huta**.

Osterr. Waffenfabriks - Gesellschaft, Steyr.

Edna posebnost
likerja je
Zdravnik želodca.

„Zdravnik“ želodca

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Dobi se tudi v vsih prodajalnah konsumnega društva za Ljubljano in okolico. Odlikovan v Parizu z zlato kolajno in čas. križcem.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to svrhu spada-joče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné; Mestni trg 10.

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Št. 25045/13.

Razglas.

V smislu sklepa seje občinskega sveta z dne 4. oktobra 1913 prepoveduje podpisani mestni magistrat na podlagi § 60 gozdnega zakona:

1. Postajanje in hojo po mestnih gozdih, razen po narejenih potih.
2. Nabiranje suhljadi, kostanja, jagod in gob, kakor tudi smole.
3. Zasekavanje ali zarezovanje drevja, lupljenje lubada in plezanje na drevje.
4. Kopanje, sekanje, ruvanje in vsakršno drugo poškodovanje mladega drevja, grmovja ter sploh tudi drugih gozdnih naprav.
5. Neupravičeno nabiranje stelje, prisvajanje zemlje, kamenja in peska ter košnje ali žetev trave in zelišč.

Prestopki zapadejo zakoniti kazni.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 23. aprila 1914.

Ivan Jax in sin Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoj in franko.

Modni klobuki

pravkar prišli od najcenejše do najfinejše vrste v obilni izbiri, potem slavniki, čepice, kravate, rokavice, srajce, nogavice, žepni robci, naramnice, palice i. t. d.

po skromnih stalnih cenah v

modni in športni trgovini

P. MAGDIĆ

Ljubljana, : nasproti :
glavne pošte.

„SLAVIJA“

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejše. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Življenske police banke „Slavije“ so neizmerno koristne in nezapadle. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 60.780.726-18 jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega eddelka nad K 3 milijonov Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 129.985.304-25. Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto.

Potniki
v severno in južno AMERIKO

se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

AVSTRO-AMERIKANA

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

najnovjši brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo, brezličnim brzjavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z virom, svež kruh, postelje, kopeli itd.

Odhod parnikov:

v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Trst-New-York, vsako soboto.

Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.

Trst-Kanada, vsak mesec.

Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

SIMON KMETETZ, Ljubljana,

Kolodvorska ulica šte. 26.

Največja zaloga

sukna

za vsakovrstna moška oblačila izvrstne kvalitete po brezkonkurenčnih cenah
priporoča

manufakturna trgovina

J. Grobelnik, Ljubljana

Mestni trg šte. 22, nasproti lekarne.